

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Tomáše Foltase a soudců Mgr. Davida Hipšra a Mgr. Lenky Krupičkové v právní věci žalobkyně: **S. A.**, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. 3. 2021, č. j. 30 Az 14/2020 - 45,

t a k t o :

- I. Kasační stížnosti **se přiznává** odkladný účinek.
- II. Návrh žalobkyně na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **se zamítá**.
- III. Soud **vyzývá** žalobkyni, aby ve lhůtě **2 týdnů** od doručení tohoto usnesení buďto předložila plnou moc udělenou jí advokátovi k zastupování v řízení o kasační stížnosti, **nebo** ve stejné lhůtě prokázala, že má vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.
- IV. Soud **vyzývá** žalobkyni, aby ve lhůtě **1 měsíce** od doručení tohoto usnesení doplnila kasační stížnost o důvody, pro které napadá v záhlaví označený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Shora označeným rozhodnutím žalovaného byla žádost žalobkyně (dále „stěžovatelka“) o udělení mezinárodní ochrany posouzena jako nepřijatelná podle § 10a odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o azylu“), a řízení o udělení mezinárodní ochrany bylo podle § 25 písm. i) téhož zákona zastaveno. Krajský soud v Hradci Králové v záhlaví uvedeným rozsudkem následně zamítl podanou žalobu.

[2] Proti rozsudku krajského soudu podala stěžovatelka kasační stížnost a spolu s ní navrhla přiznání odkladného účinku kasační stížnosti a ustanovení zástupce pro řízení o ní. V řízení před krajským soudem její žalobě byl přiznán odkladný účinek.

[3] Návrh na přiznání odkladného účinku odůvodnila stěžovatelka tak, že by jeho nepřiznání znamenalo zahájení řízení o jejím vyhoštění, a tedy bezprostřední hrozbu nuceného opuštění České republiky. Při návratu do Arménské republiky by jí hrozilo pronásledování, popř. vážná újma. V Arménské republice je jí vyhrožováno smrtí. Tato země se nachází ve velmi složité situaci po eskalaci ozbrojeného konfliktu se sousední Ázerbájdžánskou republikou a v souvislosti s tímto konfliktem je vážně ohrožena i její vnitřní politická a ekonomická stabilita a bezpečnost. V zemi původu nemá žádné zázemí, a musela by tak žít na ulici. V souvislosti s pandemií nemoci covid-19 je rovněž cestování obtížné. Stěžovatelka rovněž uvedla, že v České republice žije se svou dcerou, léčí se se svými zdravotními problémy, což doložila lékařskými zprávami.

[4] Žalovaný se k návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti vyjádřil tak, že neshledává naplnění podmínek pro jeho přiznání a nesouhlasí s ním. Dle žalovaného stěžovatelka neosvědčila, že by jí nepřiznáním odkladného účinku vznikla újma.

[5] Podle § 107 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), platí, že kasační stížnost nemá odkladný účinek. Nejvyšší správní soud jej však může na návrh stěžovatele přiznat, přičemž ustanovení § 73 odst. 2 až 5 s. ř. s. upravující odkladný účinek žaloby se užijí přiměřeně. Dle § 73 odst. 2 s. ř. s. musí být pro přiznání odkladného účinku naplněny tři předpoklady: 1) výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí musí pro stěžovatele znamenat újmu, 2) újma musí být pro stěžovatele nepoměrně větší, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám, 3) přiznání odkladného účinku nesmí být v rozporu s důležitým veřejným zájmem (viz usnesení rozšířeného senátu ze dne 1. 7. 2015, č. j. 10 Ads 99/2014 - 58, č. 3270/2015 Sb. NSS).

[6] Soud se zabýval tím, zda přiznání odkladného účinku kasační stížnosti může stěžovatelce pomoci, resp. zda bude mít nějaký dopad na její další setrvání na území ČR. Dle § 2 odst. 1 písm. b) zákona o azylu se za žadatele o mezinárodní ochranu považuje cizinec *po dobu soudního řízení o žalobě proti rozhodnutí ministerstva podle soudního řádu správního, má-li tato žaloba odkladný účinek nebo do vydání usnesení krajského soudu o nepřiznání odkladného účinku, pokud o něj cizinec požádal*. Jak již bylo uvedeno, krajský soud přiznal podané žalobě odkladný účinek. Po dobu řízení o žalobě tak byla stěžovatelka v postavení žadatele o mezinárodní ochranu. Toto postavení však vydáním rozhodnutí o žalobě pozbyla (viz např. bod 9 usnesení NSS ze dne 15. 5. 2020, č. j. 1 Azs 166/2020 - 30) a dle § 54 odst. 2 zákona o azylu by tak měla z území ČR vycestovat. S dokladem o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti však stěžovatelka může dle § 78b zákona o azylu podat žádost o strpění na území, resp. o prodloužení doby strpění na území. Vydáním potvrzení o strpění odpadne povinnost vycestovat z území ČR.

[7] Nejvyšší správní soud po zhodnocení důvodů uváděných stěžovatelkou dospěl k závěru, že podmínky pro přiznání odkladného účinku dle § 107 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 73 odst. 2 s. ř. s. jsou splněny.

[8] Soud vycházel především ze skutečnosti, že pokud nebude kasační stížnosti přiznán odkladný účinek, a nastanou tak právní účinky napadeného rozhodnutí krajského soudu, bude stěžovatelka muset vycestovat z území České republiky, a to ještě před rozhodnutím

pokračování

soudu o kasační stížnosti, neboť jinak by pobývala na území ČR protiprávně. Na tomto místě soud zdůrazňuje, že je to především navrhovatel, kdo má konkrétně tvrdit a osvědčovat skutečnosti v návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. Soud nicméně s ohledem na okolnosti výjimečně přihlédl i k dalším skutečnostem známým soudu z úřední činnosti. Soudu je právě z úřední činnosti známo, že dcera stěžovatelky rovněž požádala o mezinárodní ochranu. O její kasační stížnosti je vedeno řízení u Nejvyššího správního soudu sp. zn. 8 Azs 149/2021, v němž byl kasační stížnosti odkladný účinek přiznán. Nepřiznáním odkladného účinku v nyní posuzované věci by tak došlo k rozdělení stěžovatelky a její dcery. V zemi původu stěžovatelka nemá žádné zázemí. Podpůrně lze odkázat i na další komplikace spojené s jejím vycestováním, a to jak na ne zcela stabilní situaci v zemi původu, tak i na těžkosti spojené s cestováním v důsledku pandemie nemoci covid-19. Dle kasačního soudu by tak samotné vycestování do země původu znamenalo závažnou újmu, která odůvodňuje přiznání odkladného účinku její kasační stížnosti. Kasační soud neshledal ani rozpor s důležitým veřejným zájmem. Ze spisu krajského soudu nevyplývá, že by setrvání stěžovatelky na území ČR do ukončení řízení o kasační stížnosti, bylo v rozporu s veřejným zájmem. Žádný takový rozpor netvrdil ani žalovaný ve svém vyjádření.

[9] Soud proto stěžovatelce vyhověl a její kasační stížnosti přiznal odkladný účinek. Pro úplnost soud dodává, že přiznáním odkladného účinku kasační stížnosti se do pravomocného skončení řízení o kasační stížnosti pozastavují účinky napadeného rozsudku krajského soudu. Je přitom třeba zdůraznit, že přiznáním odkladného účinku kasační stížnosti není jakýmkoli způsobem ze strany Nejvyššího správního soudu předjíráno rozhodnutí o samotné kasační stížnosti.

[10] Podle § 35 odst. 10 věta první s. ř. s. může předseda senátu navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát. Z uvedeného vyplývá, že účastníku řízení lze ustanovit zástupce tehdy, jsou-li kumulativně splněny dvě podmínky: 1) jde o účastníka, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, a 2) je to nezbytně třeba k ochraně jeho zájmů.

[11] V nynějším řízení je stěžovatelka osvobozena od soudních poplatků ze zákona. Ve vztahu ke splnění první podmínky pro ustanovení zástupce spočívající v tom, že jde o účastníka, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, však nejde o určující skutečnost. Jak Nejvyšší správní soud konstatoval v rozsudku ze dne 24. 8. 2011, č. j. 4 Azs 22/2011 - 46, skutečnost, že stěžovateli svědčí osvobození od soudního poplatku ze zákona, sama o sobě neznamená splnění jedné z podmínek pro ustanovení zástupce podle § 35 odst. 10 s. ř. s., pro které je podstatné splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků pro nedostatek prostředků. Soud proto musí pro účely rozhodnutí o ustanovení zástupce posuzovat, zda jsou splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků stanovené v § 36 odst. 3 s. ř. s. (tj. osvobození pro nedostatek prostředků) i v těch případech, kdy se k řízení (resp. účastníkovi) váže osvobození od soudních poplatků. Je na účastníku samém, aby soudu dostatečně konkrétně popsal své osobní a majetkové poměry a aby doložil doklady prokazující jeho nemajetnost. Nesplní-li účastník tuto svou povinnost, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z

úřední povinnosti nezjišťuje (srov. rozsudek NSS ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50, č. 537/2005 Sb. NSS).

[12] Za účelem ověření naplnění této podmínky Nejvyšší správní soud zaslal stěžovatelce formulář „*Potvrzení o majetkových poměrech právnické osoby pro osvobození od soudních poplatků a pro ustanovení zástupce soudem*“ (dále též „formulář“) a vyzval ji k jeho vyplnění a k doložení v něm uvedených skutečností (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2011, č. j. 4 Azs 22/2011 - 46).

[13] Ve formuláři stěžovatelka uvedla, že nemá žádné příjmy ani nevlastní žádný majetek. Jako průměrné měsíční náklady na bydlení uvedla částku 15 000 Kč, na stravování dle svého tvrzení měsíčně vynaloží 2 000 Kč a na jiné pravidelné měsíční výdaje vynakládá 1 000 Kč, celkem tedy měsíčně utratí 18 000 Kč. V části XI. formuláře stěžovatelka uvedla, že ji živí její dcera, která platí i výdaje na ubytování. Stěžovatelka sama žádný příjem nemá a na zaplacení advokáta jí ani její dceři nezbyývají peníze.

[14] Nejvyšší správní soud posoudil stěžovatelkou zasláný formulář a shledal, že tvrzení v něm obsažená jsou kusá a nepodložená. Stěžovatelka soudu nepředložila žádné dokumenty dokládající tvrzené výdaje, například nájemní smlouvu, smlouvu o ubytování, složenky či faktury. V případě jiných pravidelných výdajů ve výši 1 000 Kč neuvedla, na co tuto částku vynakládá, ani z jakých zdrojů tuto částku hradí (zda i tuto částku hradí její dcera, která stěžovatelku dle jejího tvrzení „živí“). Jestliže je stěžovatelka odkázaná na finanční pomoc své dcery, pak tuto skutečnost nedoložila, ani nedoložila případné společné hospodaření či vedení domácnosti (stěžovatelka v návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti uvedla, že v ČR žije se svou dcerou). Nejvyšší správní soud proto nemůže posoudit tvrzení stěžovatelky o tom, že stěžovatelce ani její dceři nezbyývají finance na úhradu advokáta (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 4. 2021, č. j. 3 Azs 73/2021 - 23, ze dne 1. 2. 2021, č. j. 6 Azs 13/2021 - 25, či ze dne 26. 5. 2021, č. j. 2 Azs 96/2021 - 20, ze dne 18. 3. 2021, č. j. 7 Azs 29/2021 - 40). Nad rámec Nejvyšší správní soud dodává, že z úřední činnosti zjistil, že dcera stěžovatelky v řízení o vlastní kasační stížnosti ve věci mezinárodní ochrany rovněž požádala o ustanovení zástupce. Této žádosti však Nejvyšší správní soud rovněž nevyhověl (viz usnesení ze dne 10. 6. 2021, 8 Azs 149/2021 - 30), neboť dcera stěžovatelky v daném řízení nedoložila své majetkové poměry.

[15] Nevěrohodnost nebo neúplnost tvrzení účastníka ohledně existence předpokladů pro osvobození od soudních poplatků vylučuje vyhovění žádosti (např. rozsudek ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 As 39/2009 - 88, č. 1962/2010 Sb. NSS). S ohledem na uvedené dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že stěžovatelka nedoložila své majetkové poměry v rozsahu, v jakém k tomu byla vyzvána, a neprokázala nedostatek finančních prostředků jako podmínku předpokladu pro osvobození od soudních poplatků, což byla její povinnost jako navrhovatelky na ustanovení zástupce. Soud proto návrh stěžovatelky na ustanovení zástupce zamítl.

[16] Podle § 105 odst. 2 s. ř. s. musí být stěžovatel v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

pokračování

[17] Podle § 5 odst. 1 písm. b) zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, je předpokladem pro výkon advokacie vysokoškolské vzdělání v oboru právo získané

- v magisterském studijním programu studiem na vysoké škole v České republice nebo
- studiem na vysoké škole v zahraničí, pokud je takové vzdělání v České republice uznáváno za rovnocenné vzdělání uvedenému v bodě 1 na základě mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána, anebo pokud takové vzdělání bylo uznáno podle zvláštního právního předpisu, a současně takové vzdělání odpovídá obsahem a rozsahem obecnému vzdělání, které lze získat v magisterském studijním programu v oboru právo na vysoké škole v České republice.

[18] V této souvislosti proto Nejvyšší správní soud stěžovatelku výrokem III. vyzval k doložení splnění podmínky podle § 105 odst. 2 s. ř. s. pro řízení o kasační stížnosti, a to buď předložením plné moci udělené advokátu, nebo předložením dokladu o vysokoškolském právníkém vzdělání stěžovatelky (vysokoškolský diplom o absolvování příslušného studia).

[19] Podle § 106 odst. 1 s. ř. s. musí stěžovatel v kasační stížnosti uvést, z jakého důvodu napadá rozhodnutí krajského soudu. Kasační stížnost lze podat toliko z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. Formulace konkrétních důvodů (kasačních námitek) je nezbytným předpokladem perfektní kasační stížnosti, neboť stěžovatel prostřednictvím námitek vymezuje okruh přezkumu rozhodnutí krajského soudu ze strany Nejvyššího správního soudu, který je uplatněnými důvody vázán (§ 109 odst. 3 s. ř. s.). Kasační stížnost, jež neobsahuje žádné námitky, nelze ve svém důsledku projednat.

[20] K formulaci žalobních bodů se podrobně vyjádřil rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v rozsudku ze dne 20. 12. 2005, č. j. 2 Azs 92/2005 - 58, č. 835/2006 Sb. NSS, v němž uvedl, že *„[ž]alobce je též povinen vylicít, jakých konkrétních nezákonných kroků, postupů, úkonů, úvah, hodnocení či závěrů se měl správní orgán vůči němu dopustit v procesu vydání napadeného rozhodnutí či přímo rozhodnutím samotným, a rovněž je povinen ozřejmit svůj právní náhled na to, proč se má jednat o nezákonnosti.“* Tyto závěry rozšířeného senátu lze plně vztáhnout i na formulaci důvodů kasační stížnosti s tím, že důvody musí směřovat proti rozhodnutí krajského soudu, neboť podstatou řízení o kasační stížnosti je přezkum soudního rozhodnutí (§ 102 s. ř. s.).

[21] Kasační stížnost stěžovatelky proti rozsudku krajského soudu obsahuje pouze obecná tvrzení bez konkrétního uvedení právních a skutkových námitek. S ohledem na výše uvedené proto nesplňuje všechny náležitosti podle § 106 odst. 1 s. ř. s. V tomto případě je povinností soudu vyzvat stěžovatelku k odstranění nedostatků kasační stížnosti, spočívajících v chybějících důvodech stížnosti. Stěžovatelka je tak povinna kasační stížnost doplnit o důvody ve lhůtě jednoho měsíce od doručení tohoto usnesení (§ 106 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

Nebude-li vyhověno výzvě k předložení plné moci nebo prokázání příslušného vzdělání, soud kasační stížnost odmítne.

Nebudou-li vady kasační stížnosti ve stanovené lhůtě odstraněny a v řízení nebude možno pro tento nedostatek pokračovat, soud kasační stížnost odmítne.

Doplnění kasační stížnosti musí být soudu předloženo v potřebném počtu stejnopisů tak, aby jeden stejnopis zůstal u soudu a aby každý účastník obdržel jeden stejnopis

V Brně dne 8. července 2021

JUDr. Tomáš Foltas
předseda senátu